24. 11. 2003

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Student a daň z příjmů

Praxe je taková, že většina studentů si – větší či menší měrou – zajišťuje přísun finančních prostředků po dobu studia vlastními silami. Z důvodu neznalosti pak dochází i k takovým situacím, kdy student, resp. jeho rodiče nevyužijí všech zákonem stanovených možností ke snížení základu daně a dobrovolně pak sponzorují státní rozpočet.

Praxe je taková, že většina studentů si – větší či menší měrou – zajišťuje přísun finančních prostředků po dobu studia vlastními silami. Z důvodu neznalosti pak dochází i k takovým situacím, kdy student, resp. jeho rodiče nevyužijí všech zákonem stanovených možností ke snížení základu daně a dobrovolně pak sponzorují státní rozpočet.
Úvodem je nutno zjistit, kdo fyzickou osobou – poplatníkem soustavně se připravujícím na budoucí povolání (dále jen: studentem) – je.
Zákon o daních z příjmů vlastní definici nemá a odkazuje na zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Zjednodušeně lze konstatovat, že se jedná o středoškolské studium (s výjimkou takového studia při zaměstnání) a o vysokoškolské studium (bez ohledu na jeho formu).
Jinými slovy: v případě střední školy je studentem pouze „řádný“ student (a nikoliv ten, který studuje střední školu dálkově, večerně…), avšak v případě vysoké škody je studentem i ten, který školu studuje při zaměstnání. Za studium na vysoké škole se ale nepovažuje studium v programu celoživotního vzdělávání.
K zákonu o státní sociální podpoře stanoví ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy vyhláškou (183/1998 Sb.,) další podrobnosti a zejména v přílohách uvádí studium kterých jednoletých kurzů cizích jazyků a zahraničních škol působících v České republice je považováno za soustavnou přípravu na budoucí povolání. Mimochodem tato vyhláška, resp. její přílohy byly naposledy novelizovány vyhláškou č. 249/2003 Sb., s účinností od 1.9.2003.
Nyní již k daňovému zvýhodnění pracujících studentů, event. jejich rodičů.
Podle § 15 odst. 1 písm. a) zákona o daních z příjmů mohou všechny fyzické osoby (s výjimkou starobních důchodců, jejichž roční důchod převyšuje částku 38 040 Kč) snížit svůj základ daně o částku 38 040 Kč. Tuto odčitatelnou položku (bez jakéhokoliv krácení!!) tedy uplatní všichni studenti i jejich rodiče bez ohledu nato, jakou dobu pracovali, jakou dobu vyživovali své dítě, event. jakou dobu studovali.
Podle písm. b) téhož ustanovení pak mohou snížit fyzické osoby svůj základ daně o částku 23 520 Kč ročně z titulu vyživovaného dítěte. Tím je jednak nezletilé dítě a dále dítě zletilé, do dovršení 26 let, které nepobírá plný invalidní důchod a buď studuje nebo studovat nemůže z důvodu nemoci, úrazu nebo dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.
K této odčitatelné položce dvě důležité poznámky:
a) nárok na ní má každý rodič bez ohledu na výši příjmu vyživovaného dítěte (v praxi nejsou zcela ojedinělé případy, kdy příjmy onoho „vyživovaného“ studenta převyšují příjmy rodiče – živitele)
b) nárok nelze uplatnit u kategorie „věčných“ studentů poté, co dosáhli 26 let věku, a to bez ohledu na to, zda má či nemá vlastní příjem.
Třetí odčitatelnou položkou, o které se zmíním je „studentský odečet“. O částku 11 400 Kč ročně může svůj základ daně snížit každý student, a to až do dovrčení věku 26 let nebo po dobu prezenční formy studia v doktorském studijním programu, který poskytuje vysokoškolské vzdělání až do dovršení věku 28 let.
Důležité je připomenout, že studenti (za předpokladu, že celý rok studují) mají nárok na uplatnění celé (nekrácené) odčitatelné položky bez ohledu na to, jakou dobu provozují výdělečnou činnost. Když tedy student pracuje např. pouze po dobu letních prázdnin, může svůj celoroční základ daně snížit ne pouze o 2/12 odčitatelných položek, ale o celou jejich výši. Srazí-li zaměstnanému

studentovi při příležitostném zaměstnání zaměstnavatel daň (buď proto, že student nepodepsal prohlášení nebo protože měsíční příjem je vyšší než 4 120 Kč), může student po skončení zdaňovacího období (kalendářního roku) podat daňové přiznání (event. požádat zaměstnavatele o provedení ročního zúčtování) a takto vyčíslit a inkasovat případný daňový přeplatek.
Obdobně v situaci, kdy student ukončí studium a např. v září nastoupí do zaměstnání, v rámci celoročního vyúčtování zaměstnavatelem nebo daňového přiznání může uplatnit plný odečet 38 040 Kč (a ne pouze 4/12 z této částky) a dále poměrnou část studentské položky (stanovenou z částky 11 400 Kč), za dobu, kdy trvalo studium (bez ohledu na to, zda student v době studia dosáhl či nedosáhl zdanitelné příjmy).
Na úplný závěr připomínám, že nárok na základní odčitatelnou položku ä na položku studentskou mají všechny fyzické osoby, tedy i nerezidenti, kdežto na uplatnění položky snižující základ daně z titulu vyživovaných dětí mají nárok pouze fyzické osoby, které jsou rezidenty České republiky.

Ing. Helena Machová, daňová poradkyně
hmachova@iol.cz

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Soudní dvůr EU upřesnil dosah pravidla proti zneužívání ve směrnici o mateřských a dceřiných společnostech (rozsudek NEO GROUP)
- Společné dohledové priority ESMA, EBA a EIOPA pro rok 2027
- Nové pojetí úvěruschopnosti spotřebitele?
- Plánované změny v oblasti merger control
- Co zkoumají úřady v případě zneužití holdingu? Aktuální judikatura
- Bez kontroly a bez sankcí? Daňové echo zaznělo už pošesté a mění přístup Finanční správy k daňovým chybám
- Manažerské služby pod přísným dohledem finanční správy
- Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíce červenec a srpen 2026
- Přijetí eura pohledem oceňování podniků: Co by se změnilo ve znalecké praxi?
- Finanční služby na dálku: co přinese nová úprava a co znamená pro investiční společnosti a obchodníky s cennými papíry?
- Pozemkové restituční náhrady a role znalce, když se hodnota majetkové křivdy přepočítává po desetiletích